

Verslag ACTIEDAG 15 MAART 2022

GREEN DEAL CIRCULAIR BOUWEN

PLENAIRE SESSIE

Toelichting beleidsplan 'Op weg naar circulair bouwen, 2022-2030' en preview actieprogramma werkagenda circulair bouwen

Het Beleidsprogramma 'Op weg naar Circulair Bouwen' (2022-2030) zit in haar laatste rechte eindsprint naar goedkeuring door de Vlaamse regering. **Philippe Van de Velde (OVAM)** leidde ons in vogelvlucht langs de 9 (beleids)werven waarbinnen aandacht is voor oa uitrol sloopopvolging, beleidskader voor hergebruik, milieu-impact en circulariteit van bouwwerken meten, materiaalpotentieel van bouwwerken in kaart brengen en opvolgen, ... Dit beleidsprogramma, dat voornamelijk op materialen focust, is een bouwsteen in de bredere werkagenda circulair bouwen. Deze laatste past in de lange termijnstrategie van Vlaanderen Circulair om de circulaire transitie breed uit te rollen via privaat-publiek partnerschap. Voor circulair bouwen zijn VCB en OVAM de initiatoren die via co-creatie sessies het afgelopen jaar input kregen van uiteenlopende bouwactoren.

Roos Servaes (OVAM) lichtte ons toe hoe de werkagenda is opgebouwd, namelijk via tien werkpaden, zoals 'Verankering van circulaire economie in (klimaat)beleid en markt', 'Ruimte als grondstof behandelen' of 'meerwaarde realiseren door in te zetten op betaalbaar wonen', en een set aan concrete acties. Roos deed een oproep aan alle deelnemers om de know-how die we de afgelopen jaren binnen het GDCB-netwerk hebben bijeengebracht, in de werkagenda te verzilveren en via deze link concrete engagement kenbaar te maken voor het eerste rollend actieprogramma 2022.

De rol van lokale overheden in het versnellen van circulaire innovatie in de bebouwde omgeving

Julie Poppe (Stad Mechelen) en **Eva Neefs (Stad Mechelen)** stellen het project voor dat stad Mechelen samen met VUB Architectural Engineering op de kaart zet. De centrale vraag hierbij is hoe lokale besturen kunnen wegen op de transitie naar een circulaire bouweconomie.

In zijn beleidsakkoord 2019 stelde stad Mechelen zich de ambitie zijn materialenvoetafdruk tegen 2030 met 30 % te verminderen. Om dit te realiseren werd gekeken naar de verschillende rollen en instrumenten waarover een lokale overheid beschikt: van de eerder 'zachte' instrumenten zoals agendazetting en sensibiliseren tot effectieve regelgeving en handhaving. Er werd een bewuste keuze gemaakt als stad een voorbeeldrol op te nemen. Het zwaartepunt werd gelegd op het stimuleren van circulair ondernemerschap.

Julie Poppe gaf een overzicht van de verschillende initiatieven die werden ontwikkeld als rolmodel, als ondersteunende en samenwerkende overheid, als informerende overheid, als opdrachtgever en aanbestedende overheid en tenslotte ook als regelgevende overheid die instaat voor het afleveren van vergunningen.

Dit werd verder geconcretiseerd door Eva Neefs aan de hand van recente bouwprojecten in Mechelen waarbij telkens werd ingezoomd op een specifiek aspect van de circulaire bouweconomie. We werden doorheen circulaire bouwuitdagingen gegidst aan de hand van uiteenlopende voorbeelden: de reconversie van een bibliotheek, de herbestemming van de Potterij, de herbestemming van een voormalig ziekenhuis en de toekomstgericht invulling van een sportcomplex. Vanuit het principe 'al doende leren met bouwteams' kregen we praktische tips mee om aan de slag te gaan bij het uitschrijven en beoordelen van circulaire projecten.

De circulaire bomen door het juridische bos blijven zien bij overheidsopdrachten

Jonas Voorter (UHasselt) opende de sessie met de vaststelling dat heel wat opdrachtgevers circulaire ambities hebben, maar dat er bij velen heel wat risico-aversie en angst bestaat. Ook opdrachtgevers in een overheidscontext hebben een grote impact, met 14% van het bbp dat wordt besteed aan overheidsopdrachten.

Jonas onderscheidde 3 fases in de gunning van een opdracht:

1. Uitbesteding

- Hier gebeurt een analyse van wat zelf kan
- Met de nodige voorbereidingen (ambities, organisatie overtuigen,...)
- En definitie van de geschikte bouworganisatievorm (traditioneel, DBFM,...)

2. Aanbesteding. Dit is de plaats bij uitstek waar bepaalde wetgeving dient gerespecteerd te worden. Basisprincipes voor goede behandeling zijn:

- gelijkheidsbeginsel/transparantie/proportionaliteit.
- Marktverkenning kan goede feedback voorzien, maar is niet strikt noodzakelijk
- Bij de gunningsprocedure nadien kan een klassieke- of onderhandelingsprocedure gekozen worden. Een onderhandelingscomponent is niet steeds noodzakelijk.
- Specificaties/criteria definitie (technisch/selectie/gunning/uitvoering) moet realistisch zijn, anders zijn er geen indieningen.
- Wat als er maar 1 mogelijkheid is in het product of de dienst? Dit mag eigenlijk niet, al zijn uitzonderingen mogelijk. Voor circulaire aanbestedingen, waar dit mogelijks het geval is, kan dit verantwoord worden in de bestektekst.
- Gunning: het gunnen op kosten over de gehele levenscyclus blijkt in Nederland het meest interessant. Er zijn echter nog onvoldoende evaluatie standaarden om dit objectief te kwantificeren.

3. Uitvoering/contractering

- Nieuwe vormen in Nederland zijn inspirerend: 2-fasen aanbesteding, waarbij het zwaartepunt ligt bij de uitvoering.
- Het relevante KB voor de uitvoering geeft geen feitelijke meerwaarde. Jonas hield een warm pleidooi om standaardovereenkomsten zoals gebruikt in Nederland ook in Vlaanderen te gebruiken.

Afsluitend werd geconcludeerd dat vandaag een te sterke focus ligt op de fase van aanbesteding, en een bredere blik op het volledige proces aan te raden is, met gebruik van de 3 basisprincipes gelijkheid, transparantie en proportionaliteit. Daarbij blijkt de wetgeving vandaag zeker niet altijd het probleem.

De rol van private opdrachtgevers in het stimuleren van sociaal & circulair bouwen

Circulair bouwen vindt steeds meer ingang, zo ook in de particuliere markt. Deze kleinschalige projecten vragen een eigen benadering, met specifieke klemtonen en uitdagingen. Architecte **Els Van Reeth (plek° interieur- en architectenbureau)**, sinds 2008 werkend rond duurzaam/energetisch bouwen en sinds 2017 rond circulariteit met de vennootschap plek° interieur- en architectenbureau, lichtte deze toe aan de hand van het bouwproject van haar gezin.

In 2016 begonnen Els en haar partner te zoeken naar een woning om te verbouwen tot kantoor en woning. Belangrijke zoekcriteria hierbij waren bereikbaarheid, ligging tov waterspiegel, voldoende buitenruimte, polyvalente kelder, betaalbaarheid, ... In 2019 hebben ze deze zoekcriteria uiteindelijk uitgebreid en zijn ze vrijwel meteen op een oude hoeve gebotst die als erfgoed erkend was.

De hele woning hebben ze gestript, in functie van het maximaal hergebruik van de materialen. Tijdens het proces kwamen zowel de GDCB als het Covid-virus op het pad, beide leidend tot aanpassingen aan de plannen. Basisprincipes die ze in het ontwerp toepasten zijn onder andere kleine ruimtes die combineerbaar zijn, grote ruimtes die breed toepasbaar zijn, brede deuren en veel licht in de ruimtes. Aan het einde van dit bouwproces kan Els stellen dat circulair bouwen duurder is wanneer je exact dezelfde look & feel wil als een niet-circulaire renovatie en de uitvoering door een aannemer laat doen. Het wordt echter goedkoper als je de eigenheid van de circulaire materialen wil behouden en wanneer je zelf de handen uit de bouwen kan steken.

Els drukt ons tot slot op het hart dat twijfelen in een bouwproces ook zijn functie heeft, het zet namelijk aan tot kritisch nadenken en doordacht beslissingen nemen.

Pitches

Vier deelnemers brachten een erg goed getimede pitch. In vijf minuten stelden ze het 'wat', 'waarom', 'hoe' en 'met wie' van hun pilootproject voor:

- CESGO! door Florence Pierard (SuReal)
- Vlaams betonakkoord door Willy Goossens (GBV) en Steven Declercq (VCB)
- Herbronnen door Birgit De Bock (Aquafin NV)
- Renovatie parkeerdak Shopping Center Wijnegem door Paulien Servaes (Zoontjens)

Parallelle sessies

CoP Circulair aanbesteden, van draagvlak naar een aangepaste vraag

In deze sessie stelde Kris Blykers een circulaire ambitiekaart - aangepast aan de bouwsector vanuit het Cabrio-project - voor. Deze kan gebruikt worden om de circulaire ambities van de opdrachtgever te detecteren, communiceren en op te volgen. Vervolgens kwamen vier "ervaringsdeskundige aanbesteders" van pilootprojecten-in-aanbouw aan het woord. We vroegen hen daarbij specifiek hoe ze tot hun circulaire ambities zijn gekomen (wie en hoe overtuigen, verschillende scenario's met ambities uitwerken, de financiële impact in kaart brengen, ...).

Zonnige Kempen is een sociale huisvestingsmaatschappij. Zij hebben sinds hun oprichting een voortrekkersrol in duurzaam en circulair bouwen en willen vanuit hun praktijkervaringen input geven aan het beleid. **Anneleen Eelen (Zonnige Kempen)** licht de renovatie van het Huis Van Bockstael en hun kantoren (virtuele toer) toe, waarbij zeer veel hergebruikte materialen werden ingezet, eveneens werd gekozen voor een flexibel grondplan. Aan de aannemers werd gevraagd om aan te tonen dat er geen circulair alternatief beschikbaar was & dat er minstens 3 zijn gezocht, alvorens gebruik van nieuwe materialen toe te staan. Dit werd zo opgelegd in de algemene voorwaarden van het lastenboek voor werken.

Tip van Anneleen: Wees flexibel, het is onmogelijk om te voorspellen welke materialen beschikbaar zullen zijn en hoe het resultaat er esthetisch zal uitzien.

Ramona Nicolaescu (Stad Brugge) stelt het project 'circulair ontmoetingscentrum Lissewege' voor binnen de gerichte call van Vlaanderen Circulair. Stad Brugge heeft een ambitieus beleidsprogramma en een Schepen die volop wil inzetten op duurzaamheid, dit is uiteraard een grote ruggensteun. Daarnaast willen ze in dit project al doende leren. Het project betreft een voormalige school uit de jaren '70 in slechte bouwkundige staat die nu tijdelijk gebruikt wordt door verschillende organisaties. Er wordt belang gehecht aan de creatie van een breed draagvlak, binnen het team maar ook bij de burgers die het centrum zullen gaan gebruiken. In het bestek werd gevraagd naar een visie en plan van aanpak, door op een selectie uit een lijst van vragen te antwoorden. Zo kon 'circulair washing' gedetecteerd worden. Er werd ook gekeken naar de marge op de erelonen, zodat er tijd zou zijn voor het team om zich te verdiepen in de materie.

Tip van Ramona: Laat je ondersteunen bij het opmaak van je circulaire ambitie en de aanbestedingsdocumenten

An De Schryver (POM Oost-Vlaanderen) stelt het project Parkgebouw eiland Zwijnaarde voor. POM Oost-Vlaanderen wil als opdrachtgever voor dit project graag pionier zijn voor duurzaam, klimaatgericht en gezond bouwen. Het betreft een Brownfield site, waardoor er reeds een BREAAM verplichting op ligt. Dit investeringsproject van 13.000 m2 wil een landmark worden met een community functie waarbij bijvoorbeeld vergaderzalen en catering wordt aangeboden ten dienste van de omliggende bedrijven. De gericht call van Vlaanderen Circulair was een mooie opportuniteit om circulaire ambities en wensen te vertalen naar het bestek en de financiële haalbaarheid te becijferen (met partner KULeuven). Er werd een marktanalyse uitgevoerd waarbij bij bedrijfsgebouwen werd bekeken welke principes worden toegepast per layer van Brand en welke relevant waren voor het project.

Tip van An: Gebruik gunningscriteria om je circulaire ambities te vertalen, dit is het meest geschikt voor inhoudelijke beoordeling van circulariteit en flexibiliteit.

Almut Fuhr (Het Facilitair bedrijf) geeft een aantal inzichten mee vanuit haar helikopterzicht als consulent duurzaam bouwen bij Het Facilitair bedrijf. Het is duidelijk dat de opdrachtgever het meeste invloed heeft in de initiatiefase bij de vraagstelling. Daarbij zijn de ambitie en visie, behoeftebepaling en het uitdagen van de markt belangrijke pijlers. Doorheen het traject zien we dat de impact stelselmatig afneemt.

Tips van Almut

- Wees eerlijk over je ambities. Welk risico ben je bereid te nemen en wat heb je ervoor over? Als je de ambities vertaalt naar het bestek, maak dan onderscheid tussen zekerheden, eisen, nice to haves, …
- Opdrachten voor werken – specifieke productlabels mogen, mits vermelding 'of gelijkwaardig' geëist worden in het bestek. Je kunt ook vermelden dat het keurmerk pas na gunning of na een bepaalde looptijd moet worden voorgelegd.

CoP Materiaal- en Gebouwpaspoort: What's in it?

Emma Lien Bertels (Besix) en Hilde Carens (Colruyt Group) vertelden over hun eigen paspoortensysteem dat ze hebben opgezet. Besix doet dit vooral om tegemoet te komen aan duurzaamheidsvraagstukken die vaak naar voren komen en waarbij paspoorten een belangrijke rol spelen. Colruyt Group doet dit vooral omdat ze willen inzetten op het verder verduurzamen van het eigen patrimonium. Beiden hebben gemerkt dat er vooral nood is aan data en een manier om deze te centraliseren, maar ook een geschikte drager van die data is nodig. Voorlopig wordt Excel gebruikt, omdat men nog afwacht wat er allemaal zal ontwikkeld worden vanuit de overheid.

Vervolgens bekeken Wim Tas (ThorbiQ) en Peter Alluyn (Hemmis) het paspoort vanuit een IT-perspectief. Hieruit bleek vooral dat onze data ook in zeker mate "circulair" moeten zijn. We moeten werken via open standaarden, afspraken maken rond uitwisseling van data, eigenaarschap, centralisatie (of net niet), en dat allemaal op een toekomstbestendige manier. In het kort: "publish once, reuse everywhere".

Tot slot kwam ook Lisa Damen (VITO) een korte toelichting geven over een opdracht die zij uitvoert rond paspoorten in opdracht van de OVAM. Het gaat over een vergelijkend onderzoek van verschillende bestaande paspoorten voor 2 bouwwerken. Het onderzoek kijkt vooral naar de bruikbaarheid van de paspoorten en de gebruikte parameters. In een latere CoP komen de resultaten van dit onderzoek nog uitgebreid aan bod.

De rol van de overheid in dit verhaal moet zich volgens de deelnemers vooral richten op het standaardiseren, het ondersteunen van continuïteit en het mogelijk maken van uitwisseling. Want het beschikken over correcte data wordt gezien als erg waardevol. De OVAM stelde tot slot haar idee voor over het universeel Materiaal-in-Bouwwerk paspoortplatform. In de komende maanden zal dit idee verder vorm gegeven worden en zullen zaken zoals de rol van BIM, datadelen, draagvlak, etc. verder onderzocht worden.

De belangrijkste take-aways van deze workshop zijn:

- Er is nood aan standaardisatie van paspoorten, en gezien het initiatief op Europees vlak voorlopig ontbreekt is het goed dat Vlaanderen (OVAM) hier een voorzet in wil geven
- De sector geeft de voorkeur aan niet-gecommercialiseerde, publiekelijk beschikbare paspoortinitiatieven
- De rol van BIM als drager van al deze informatie over materialen, componenten en bouwwerken moet bekeken worden: is dit realistisch of wordt BIM best enkel als visuele drager gebruikt (cf beperkt aantal parameters mogelijk in BIM-model)

CoP Sleutel mee aan de synergieën voor circulaire businessmodellen

Na een korte inleiding door Wim Debacker, werden de infofiches circulaire business modellen gepresenteerd door Anse Smeets, met de aansluitende vraag om feedback hierop te geven. De fiches moeten laagdrempelig zijn, met een definitie van het model, het circulaire potentieel, mogelijkheden tot samenwerking, innovatieve karakter, voorbeelden, etc. Ook vroegen de deelnemers naar het opnemen van het financiële aspect en het weergeven van typische verantwoordelijkheden in de keten. Vervolgens overliepen we de verschillende business modellen, met suggesties voor cases die hierin kunnen opgenomen worden.

Als gastspreker gaf JuuNoo inzage in hun activiteit van circulaire wandenbouw- en installatie, met gebruik van een 'cash-back' model dat waarde toekent aan de producten indien ze terug worden ingeleverd. Enkele obstakels en oplossingen op het terrein werden gedeeld, met ervaring vanuit C-MAF (recht van opstal/ terugkoop/huur afhankelijk van 'vastheid' van het materiaal volgens model van Stewart Brand).

3 take-aways:

1. **De fiches bieden in hun huidig ppt formaat de goede standaard, en zullen worden aangevuld.**
2. **Voorbeeldcontracten in nieuwe CE business modellen zouden bijzonder bruikbaar zijn**
3. **Het model van Stewart Brand biedt een goede indeling van geschikte business modellen voor verschillende niveaus van 'vastheid' van materiaal in een constructie**

CoP Een sloopinventaris als startpunt voor meer en betere urban mining

Tijdens de deze COP werd kennis verspreid omtrent hoe en waarom een sloopinventaris kan bijdragen tot het verhogen van het urban mining potentieel.

Tracimat lichtte toe hoe het vanaf 1/7/2022 verplicht wordt om een sloopinventaris, bij grote gebouwen, toe te voegen als onderdeel van een omgevingsvergunning bij sloop- en renovatiewerken. De sloopopvolging zal zorgen voor eenduidige informatie-uitwisseling op de sloopwerf en zal meer garanties en bescherming bieden voor de bouwheer.

Belangrijke voordelen zijn de verzameling van interessante (data)gegevens van stromen, en hun potentiële gevaarlijke karakter (asbest), die zullen vrijkomen bij de sloop van gebouwen. De gegevens die zullen opgeslagen worden in de databank kunnen later gebruikt worden om vraag en aanbod van recyclage- en hergebruik van materialen beter op elkaar af te stemmen.

De sloopinventaris wordt opgesteld door een sloopopvolgingsdeskundige. Steven Meersman van B2ASC gaf een praktische insteek over hoe dit proces in de praktijk verloopt. De sloopopvolgingsdeskundige volgt hiervoor een specifieke opleiding. De sloop(en hergebruiks)inventaris wordt afgeleverd na een voorbereidend onderzoek en aansluitend een veldonderzoek ter plaatse met een specifieke focus op de gevaarlijke componenten aanwezig in het gebouw, op afvalstoffen die de recyclage van het steenpuin kunnen verhinderen, maar ook de niet-steenachtige stromen die in aanmerking komen voor recyclage. Meer en meer wordt vormt de hergebruikinventaris een volwaardig onderdeel van het onderzoek.

Tenslotte ging Emma Lien Bertels van Besix in op de inzichten, langs aannemers-zijde, hoe omgegaan wordt met het hergebruikpotentieel van bouwonderdelen. Meer en meer wordt wordt voorafgaandelijk aan sloopwerken ingezet op het opmaken van een hergebruik- en behoudsinventaris van bouwonderdelen. Waardevolle onderdelen worden op deze manier ter plaatse (in situ) of op een andere locatie opnieuw ingezet in het nieuwe bouwproject.

Workshop De gemeente als circulaire bouwregisseur

Eva Neefs (Stad Mechelen) en **Julie Poppe (Stad Mechelen)** namen ons mee in hun project 'Gemeente als circulaire bouwregisseur', een project in samenwerking met VUB Architectural Engineering. Gemeentes nemen verschillende rollen op om circulair bouwen lokaal op de kaart te plaatsen: sensibilisering, adviesverlening, samenwerken, experimenteren...zijn er slechts enkele van. Mechelen greep de herziening van de stedenbouwkundige verordening aan om na te gaan hoe regelgeving en handhaving op lokaal niveau een hefboom voor de transitie naar een circulaire bouweconomie kan betekenen.

De circulaire principes 'polyvalentie en aanpasbaarheid' van bouwwerken werd gezien als de domeinen waar de stedenbouwkundige verordening het sterkst kan op inwerken. Voor de verschillende lagen van een gebouw (plot, draagstructuur, gevel, installaties, inbouw) werd telkens geanalyseerd op welke aspecten een stedenbouwkundige verordening kan wegen. Er werd daarbij vooral gekeken naar bestaande conflicten en stimulerende maatregelen. Wat is de correlatie tussen het toekennen van huisnummers en de herbestembaarheid van gebouwen? Hoe kunnen normen inzake de minimale hoogte van ruimtes herbestemming in de hand werken? Bepalingen in verband met de gevel van een gebouw bepalen niet enkel de identiteit van een gebouw naar buiten toe, ze hebben ook een impact op de binnenruimte en hun functie. Kunnen we ontwikkelingen inzake hernieuwbare energie koppelen aan bepalingen inzake installaties?

Vanuit het principe 'al doende leren' werd telkens teruggekoppeld met de deelnemers om af te toetsen hoe andere lokale besturen hiermee omgaan.

- De stedenbouwkundige verordening is niet het enige 'harde' beleidsinstrument dat lokale besturen ter beschikking hebben om te wegen op een circulaire bouwtransitie. Er zijn raakvlakken met ruimtelijke planning, mobiliteit en parkeerbeleid, EPB-regelgeving... en andere beleidsniveaus. Hoe laten we dit samenkomen? Hoe differentiëren we de aanpak in functie van de gesprekspartner en context?
- Hoe gaan we om met de 'aanpasbaarheid' van bouwwerken? Wat kan een gebouw aan? Kunnen we de flexibiliteit op maat beperken?

Het projectconsortium onderzoekt ook welke kanalen als intergemeentelijk platform kunnen dienen om leerlessen en outcomes met andere steden en gemeenten uit te wisselen.

Workshop Circulariteit integreren in kleine (ver)bouwingsprojecten voor particuliere opdrachtgevers

Vanuit drie invalshoeken werden we warm gemaakt om aan de slag te gaan: **Els Van Reeth (Plek° interieur- en architectenbureau)** en **Christophe Lambrechts (Particuliere Bouwheer)** toonden hun ervaringen als opdrachtgevers van circulaire verbouwingsprojecten, **Uldrik Brondeel (Pixii)** duidde het onderzoeksproject rond de klantenreis van particuliere opdrachtgevers van circulaire (ver)bouwprojecten.

In groepjes pakten we vier verschillende thema's aan, waarvoor we in kaart brachten welke implicaties en vragen een circulaire aanpak met zich meebrengt.

1. Samenwerking: een circulair bouwproject brengt extra verantwoordelijkheden mee, zoals de aansprakelijkheid voor het hergebruik van materialen en bouwelement, het beslissingsproces rond technische vraagstukken, de (retour)logistieke planning, etc. Een goede rolverdeling vooraf is cruciaal.

2. Ontwerp: Aan welke graad van veranderingsgerichtheid moet de indeling voldoen? De opdrachtgever heeft hier een beeld over, maar een richtlijn zou nuttig kunnen zijn.

Het bepalen van materialen en technieken, en de montagewijze ervan is een samenwerking tussen vooral opdrachtgever, architect en aannemer. Design follows availability & capability kan een nieuw tak worden binnen de verschillende ontwerpstrategieën.

1. Technisch: Technische vraagstukken vragen een hoge graad van samenwerking. Het is belangrijk in kaart te brengen waar de kennis zit in het groepje opdrachtgever, architect en aannemer. Het is aangewezen om de ontbrekende kennis rond bijvoorbeeld stabiliteit, bouwbiologie, energie (en impact), circulaire bouwoplossingen en databeheer, … in kaart te brengen en het binnenhalen van die kennis goed af te spreken.

2. Werfsituatie: Het bepalen van hergebruik en de logistieke coördinatie hangen sterk samen. De overtuigde opdrachtgever neemt doorgaans deze rol van 'circulaire coördinator' op. Wat als de particuliere opdrachtgever overtuigd is, maar alles wil uitbesteden? Hoe zou het takenpakket van 'circulaire coördinator' er kunnen uitzien? We denken aan gebruikte materialen zoeken, vervoer en stockage plannen, matchmaking uitgaande stromen, ect…

Hub's en ophaalsystemen zouden logistiek een grote ondersteuning kunnen bieden, zeker voor kleine projecten in stedelijk gebied.

Het financieel aspect was een onderliggende vraag in de vier thema's aan bod kwam.

Het is moeilijk de meerkost t.o.v. de meerwaarde op lange termijn te bepalen van ontwerp- en materiaalkeuze en de bouwteamwerking. Hier zouden voorbeelden en richtlijnen nuttig zijn.

Workshop De rol van een private bouwheer in het bevorderen van circulariteit obv de casestudie rond cellenbeton

Colruyt heeft een indrukwekkend eigen patrimonium wat betekent dat ze hun gebouwen en inrichting op een andere manier bekijken. Daarbij zetten ze sterk in op duurzaamheid. Zo willen ze tegen 2030, 40% minder broeikasgas uitstoten dan in 2008 relatief t.o.v. de omzet.

Als private bouwheer proberen ze bewuste keuzes te maken op vlak van materialen. Dit betekent vaak dat samenwerking met de fabrikant essentieel is om oplossingen te zoeken voor enerzijds nieuwe producten of installatie-methodes en anderzijds voor recyclage en/of hergebruik achteraf. Kritiek en feedback mogen geven - na intensieve testing door de bouwheer zelf - zorgt voor optimalisering.

In het specifieke geval van cellenbeton is er een samenwerking met Xella opgezet om mogelijkheden te bekijken en problemen op te lossen. Cellenbeton wordt immers nog voor het grootste deel gestort, ondanks het feit dat het als circulair in de markt wordt gezet. Het materiaal moet 95% zuiver zijn en daar knelt het schoentje. Colruyt was grote afnemer maar geeft nu aan niet meer met cellenbeton te bouwen en wijst zo ook de producent op zijn verantwoordelijkheid. Daarnaast willen ze ook een trekkersrol opnemen in de sensibilisering rond bv. het esthetische luik van gerecycleerd cellenbeton (een kleurverschil is vaak een reden tot weigering door aannemers)

Het ultieme doel van **Hilde Carens (Colruyt Group Technics)** is “een lego voor volwassenen”: modulaire blokken die kunnen gecombineerd worden tot verschillende elementen. Een zuiver materiaal dat kan gebruikt en hergebruikt worden en gerecycleerd worden tot nieuw element, wanneer het technisch niet meer voldoet.

PARTNERS

De Green Deal Circulair Bouwen ging van start op 22 februari 2019 en is een samenwerking van Vlaanderen Circulair, OVAM, Vlaamse Confederatie Bouw en de Vlaamse Overheid.

VLAANDEREN CIRCULAIR

SAMEN MAKEN WE MORGEN MOOIER OVAM

Vlaamse Confederatie Bouw
Bouw, energie & milieu

Vlaamse overheid

GREEN DEAL
GREENDEALS.BE

Deze publicatie wordt gefinancieerd door de OVAM.

VLAANDEREN-CIRCULAIR.BE/GDCB